

10 שבת קודש

ההכנות לשבת

שבת
אכל הסקא

הבזק של השראה

מפיות תואמות, צלחות סכו"ם וכוסות. ריח של ניקיון באוויר מהול בריח משכר של אפייה ובישול, תנועות מוכרות של סידור, טאטוא, הברקה, מתוך ציפייה.

הם שמו לב גם לדברים הקטנים: לבגדים שמוכנים מראש, למקלחות שנעשות לא כהרגל, אלא כהכנה לאירוע. כאילו מישהו חשוב עומד להגיע. הטיפוח האישי של כל בני הבית, הביגוד החגיגי.

אמירה ריחפה באוויר – "שבת בפתח".
לאחר הדלקת הנרות, השתרר שקט אחר. לא שקט ריק – שקט מלא...

בשבת אחת התארכה אצלנו קבוצת צעירים. הם לא באו רק "לשמוע על שבת". את זה הם כבר הכירו היטב מהספרים, מהשיעורים, מהלימוד העיוני. הם באו מתוך רצון אחר – לראות איך זה קורה באמת. איך נראית שבת כשהיא יורדת מהדפים אל החיים.

"אנחנו לומדים על שבת", אמרה אחת מהן בשקט, "אבל אף פעם לא ראינו איך זה מתממש בפועל. איך נראית שבת כשהיא חיה."
הם הגיעו מוקדם בערב שבת, בזמן שהבית עוד היה בתנועה. לא תצוגה מבוימת, אלא ההכנות עצמן: השולחן שנערך בהדר, מפה שנמתחת

חלק מהקבוצה, בלי הצהרות ובלי דרמות, הניחו את הטלפון בצד. לא כי מישהו ביקש, אלא כי היה להם חבל להפסיד. האווירה הייתה יקרה מדי. הם רצו לנסות מה קורה כשלא בודקים... כשלא מגיבים... כשפשוט נמצאים. אחד המשתתפים אמר בכנות: "תמיד חשבתי ששבת זה רשימה של איסורים. משהו שסוגר." אבל עכשיו אני מקבל הבנה חדשה "הבנתי שכל האיסורים הם בעצם כיבוי של שלטרים חיצוניים. כדי לאפשר חיבור אחר." אבל הוא הוסיף מיד: "בחיים שלי, כמו שהם עכשיו, אני לא חושב שאני מסוגל להכניס את כל הפרקטיקה הזו.

הקבוצה הצטרפה להליכה לבית הכנסת, לקצב של "לכה דודי", לזרימה של לו"ז שבת שלא צריך להמציא בכל רגע מחדש. מישהו כבר בנה אותו לפנינו. בסעודות השבת נפתח עולם. סיפורים, מחשבות, חיוכים, ושיחה שנעה בין עומק לפשטות. התורה הייתה שם - לא כספר עתיק ומרוחק המתעד היסטוריה עתיקה, אלא כספר חי הרלוונטי מאז ועד עולם. דיברנו גם על הפלא היהודי, על הספר שבמשך שנים השתמר בכל קצוות תבל, באותן מילים מדויקות, ובאותו סדר קריאה המותאם לכל שבת.

עצם ההתארגנות, הסידור, היצירה של עונג – הם
עצמם מצווה.

העונג הזה, הנעים, החמים, האנושי - הוא עבודת
ה'.

“תמיד חשבתי שמצווה זה רק משהו שקשה,”
הוא אמר, “משהו שהוא תולדה של התגברות, של
מאמץ, של “לבלוע צפרדעים”.”

עכשיו אני לומד להכיר זוויות אחרות של המצוות.

בואו נדבר על ההכנות לשבת.

ואז העלה בקולו תהייה -

“בכל זאת, משהו באווירה של ההכנות לשבת
גרם לי לרצות גם.

האם יש טעם לעשות אותן, גם אם בפועל אני לא
מצליח לשמור הכול?”

וכאן נפתחה סוגיה נפלאה. שקטה, עמוקה,
יהודית מאוד. ההבנה שאין ביהדות ‘הכול או לא
כלום’. שכל מעשה טוב עומד בפני עצמו. שכל
הימנעות, אפילו קטנה, נחשבת.

שאין ביטול של ערך - רק כי הדרך עוד לא שלמה.
והוא הופתע באמת כשהבין: ההכנות לשבת הן
מצווה!!

ו.מהות ההכנות לשבת

"אם תשיב מִשַׁבַּת רַגְלְךָ עֲשׂוֹת חֲפָצְךָ בְּיוֹם קֹדֶשׁ
וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת עֲנֹג לְקֹדֶשׁ יְהוָה מְכַבֵּד וְכֹבֵדָתוֹ מַעֲשׂוֹת
דְּרֹכֶיךָ מִמָּצוֹא חֲפָצְךָ וְדַבֵּר דְּבַר"
"אֲז תִּתְעַנֵּג עַל יְהוָה וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי בַמּוֹתֵי אֶרֶץ
וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נְחֹלֶת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי יְהוָה דַּבֵּר."
(ישעיה פרק נ"ח פסוקים י"ג וי"ד)

כולנו מכירים את התכונה לקראת אירוע גדול - תפריטים, קניות, סידורים. לרוב, כשהאירוע מתחיל - ההכנות נשכחות, והזרקור עובר רק לתוצאה. אבל יש אירוע אחד שבו ההכנה עצמה חשובה ומהותית. זה קורה - כשמדובר בהכנות לשבת.

ההתארגנות לקראת שבת איננה רק אמצעי, אלא מצווה חשובה בפני עצמה: כל קילוף במטבח,

כל ההשקעה בעריכת שולחן חגיגי,

כל קנייה, ניקיון, רחצה וטיפוח אישי

וכמובן לבישת בגדי שבת חגיגיים

כולם מקבלים משמעות רוחנית ונחשבים כל אחד ואחד למצווה!

בורא העולם מצווה אותנו להתענג, ומעניק לנו שכר מצווה על העונג,

ובנוסף מצווה אותנו להתארגן לקראת העונג, ולקבל על הטרחה הזו שכר מצווה.

והיופי הגדול -

אנחנו גם המארחים וגם האורחים.

אנחנו עמלים, וגם מצווים להתענג וליהנות בשבת קודש.

אין ספק שכל זה הוא חלק מסיפור אהבה שיש בין הבורא לכל אחד ואחד מאיתנו.

בואו ונגלה מעט מהמקורות למצווה ומהדוגמאות המעשיות שהכניסו גדולי הדורות

לתוך שגרת חייהם.

ST
Ad

	Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa	Su
the car	✓						
e Ann	✓	✓					
the pool							
flowers		✓					
Ann							
friends							✓
the chicken							✓
ing							
to the wall				✓			
se							
the garage							✓
e bench							
ring			✓				
mowing							✓

2. מקור המצווה

הנביא ישעיהו אומר:

“וקראת לשבת עונג, לקדוש ה' מכובד”.

פסוק קצר - אך הוא פותח עולם שלם.

חז"ל למדו מכאן שיש בשבת שתי מצוות מרכזיות:

"כבוד" ו - "עונג".

השבת איננה רק יום של הימנעות ממלאכה.

היא יום שמצווה להשקיע בו.

“מכובד” - פירושו לכבד את יום השבת ולהיערך לכך בהתאם,

כפי שנערכים ליום מכובד

“עונג” - פירושו ליצור מציאות שנעים וטוב להיות בה.

3. דוגמה אישית: שבת אצל גדולי הדורות

התלמוד הינו חיבור עיוני על מקורות ההלכה ולעיתים מביא סיפורים -רק כאלו שיש בהם צורך.

גם כאן בנושא ההכנות לשבת התלמוד מוצא לנכון לחשוף בפנינו מה עשו גדולי האמוראים (מנהיגי ורבני ישראל בתקופת התלמוד) בביתם לכבוד שבת קודש.

רבא היה ממלח דגים בעצמו.

רב חסדא היה מחתך את הירקות דק-דק.

רבה ורב יוסף היו מבקעים עצים לאש.

רבי אבהו ורבי זירא היו מדליקים את האש לבישול.

רב נחמן היה מנקה את הבית ומסדר את הרהיטים.

על אף היותם מנהיגים דגולים שסדר יומם היה עמוס, ויכלו להיעזר בבני ביתם או במשרתים שהיו להם, הם בחרו לטרוח בעצמם בפעולות הטכניות הכי בסיסיות עבור השבת.

התלמוד בוחר להדגיש זאת כדי להבהיר שאין בכך פחיתות כבוד אלא להיפך.

4. הוצאות שבת

והעיפה את כובעו אל הנהר. דג גדול ושמן במיוחד שבדיוק היה שם – בלע את זה במקום. בערב שבת - סמוך לכניסת השבת דגו הדייגים את אותו הדג. בIODעם שיוסף רגיל לקנות לשבת מן המובחר, הציעו לו לרכוש אותו במחיר גבוה במיוחד. למרות שיוסף כבר הכין דג לשבת, ולמרות שלא היה לו כסף, הוא לווה כסף על מנת לקנות את הדג היותר משובח לכבוד שבת. כשפתח את הדג בביתו מצא בתוכו את המרגלית היקרה ובזכותה התעשר עושר גדול. מסיימת הגמרא במשפט – " מאן דיזיף שבתא פרעיה שבתא" פירוש: מי שלווה עבור השבת, השבת פורעת את חובו.

נביא עוד סיפור מהתלמוד ששופך אור גם על ההיבט הכלכלי של ההכנות לשבת. היה יהודי בשם יוסף שאהב את השבת בכל ליבו. ועל אף היותו עני מרוד, בכל הנוגע לשבת - לא חסך פרוטה, והוא היה מקפיד לרכוש ולהכין את המאכלים המשובחים ביותר שיכול היה להשיג. משום כך כינו אותו כולם: "יוסף מוקיר שבת". בשכנותו גר גוי עשיר מאוד. יום אחד אמרו לו החוזים בכוכבים שכל רכושו עתיד לעבור לשכנו - יוסף מוקיר שבת. נבהל העשיר, מכר את כל נכסיו, ובכסף קנה מרגלית יקרה במיוחד. את המרגלית תפר בתוך כובעו, ולא נפרד ממנה לעולם. פעם אחת, כשעבר על גשר, נשבה רוח חזקה

מהם הכנות?

ההכנות מתחלקות לכמה תחומים

1. הכנת המאכלים

2. הכנת הבית

3. הכנת עצמנו

הכנת המאכלים – מעט פרטים על קצה המזלג...🍴

- הפרשת חלה – מעלה גדולה (אך לא חובה) שאשה תלוש בצק בערב שבת מכמות שהיא מחוייבת בהפרשת חלה**

טעם הדבר:

מפני כבוד השבת – נאמר בפסוק "והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו" ומכאן למדו חכמינו שיש מעלה להכין את המאכלים לשבת ביום שישי (כמובן ניתן ורצוי להתחיל גם קודם...)
טעם נוסף - בכדי להוות תיקון לחטא אדם הראשון שנגרם ע"י חווה בערב שבת.

**יש בזה מספר פרטים אך לא נרחיב עליהם במסגרת זו.

- **לכבוד שבת קודש** - טוב לומר על כל דבר שקונים או מכינים לכבוד שבת - "**זה לכבוד שבת**" כיון שהדיבור פועל בקדושה, כלומר, ע"י הדיבור מושכים מקדושת השבת על המאכל או הדבר שעושים לכבוד שבת.

- **טועמיה חיים זכו** - מצווה לטעום מהתבשילים כבר בערב שבת, על מנת לשפר את טעמם ולתקן תיבול בעת הצורך - כן, עד כדי כך... ורמז לדבר מלשון התפילה "טועמיה חיים זכו" (מוסף לשבת).

הכנת עצמנו

* **רוגע ושמחה** – מצווה להיכנס לשבת מתוך רוגע ושמחה "כיוצא לקראת חתן וכלה" ויש להיזהר במיוחד בשעות לחוצות להיכנס לאווירה לא נעימה ולמריבות בין בני הבית.

* **אכילה בערב שבת** – אין להיכנס לשבת מתוך רעב שגורם לחוסר מנוחה, אך גם לא מתוך תחושת שובע בכדי שיאכל את סעודת השבת בתיאבון ולכן אוכלים ארוחה קלה ביום שישי אך נמנעים מסעודה גדולה בוודאי בשעות שלפני כניסת השבת.

* **טיפוח אישי** – מצווה להסתפר/להתגלח ולקצוץ צפרניים לכבוד שבת וכן מצווה להתרחץ במים חמים לקראת שבת (ולנשים – ניתן להתאפר באיפור עמיד שיחזיק לכל השבת)

* **ביגוד** – מצווה ללבוש בגדים ונעליים נאים וחגיגיים המיוחדים לשבת (במידת הצורך אף לצחצח את הנעליים).

המעוניינים בחלק הפרקטי – הישארו איתנו

הכנת הבית

מצווה לכבד את הבית לכבוד שבת והכוונה היא לנקות את הבית. כמו כן מצווה לפרוס מפה ולערוך את השולחן בצורה נאה וחגיגית, וכן מצווה להציע את המיטות לפני שבת.

הכנות מקדימות לשבת

- ◆ בוחרים תפריט לסעודות ורושמים אותו
- ◆ מכינים רשימת מצרכים בהתאם לתפריט ולמה שיש בבית
- ◆ קניות - לפי התפריט ובנוסף - מוצרים אחרים לכבוד שבת.
- ◆ אפיה / בישול / הכנת סלטים
- ◆ הכנת ביגוד לשבת (מפה לשולחן) כביסה, גיהוץ, (צחצוח נעלים)
- ◆ ניקיון הבית וסידורו
- ◆ פרישת מפה על השולחן (עריכת שולחן)

הכנות בימי שישי - והכנות סמוכות לשבת

- ◆ הכנת הנרות והגפרורים
- ◆ הכנת מים חמים לשבת - הרתחת המיחם והעברתו למצב שבת
- ◆ התקנת מצב שבת במקרר/ כיבוי נורת המקרר
- ◆ במידת הצורך-פתיחת בקבוקים עם פקק אלומיניום, שימורים
- ◆ הנחת ניר טישו חתוך בחדרי השרות
- ◆ הכנת הסלטים שצריך להכינם לפני שבת פני שבת
- ◆ כיוון מזגנים / מאווררים / תנורי חימום
- ◆ חימום הפלטה והנחת האוכל עליה
- ◆ הדלקת אורות שרוצים שיהיו דלוקים וכיבוי היתר
- ◆ ניקיון אחרון של המטבח וסידורו
- ◆ ניתוק שעון מעורר והטלפון וסילוק דיברי ה"מוקצה"
- ◆ הכנת עצמינו : מקלחות, טיפוח אישי

"מי שטרח בערב שבת - יאכל בשבת." (מסכת עבודה זרה דף ג', עמוד א')
מעבר למשמעות הפשוטה, חכמי המחשבה מסבירים שהעונג של יום השבת תלוי
באופן ישיר בעמל ובהכנה הנפשית והמעשית שהשקענו לפני כן. ככל שהטרחה
גדולה יותר, כך "טעם" השבת מורגש יותר.

תודה רבה
ושבת שלום!

שבת
מכל היסטוריה